

- Міністерство освіти і науки України
- ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОНУ
- **Національний університет «Чернігівська політехніка»**
- Навчально-науковий інститут (ННІ) економіки
- ННІ права і соціальних технологій
- ННІ життєдіяльності, природокористування і туризму
- ННІ менеджменту, харчових технологій та торгівлі
- Наукове товариство здобувачів вищої освіти і молодих учених НУ «Чернігівська політехніка»

- Ministry of Education and Science of Ukraine
- SSI «Institute of Education Content Modernization» of MESU
- **Chernihiv Polytechnic National University**
- Educational-Scientific Institute (ESI) of Economics
- ESI of Law and Social Technologies
- ESI of Business, Quality Management and Life Support
- ESI of Management, Food Technology and Trade
- Scientific Association of Higher Education Applicants and Young Scientists Chernihiv Polytechnic National University

XII Міжнародна науково-практична конференція студентів, аспірантів і молодих вчених

ЮНІСТЬ НАУКИ – 2022: СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ТА ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬСТВА

15-16 березня 2022 року

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ

XI International Scientific-Practical Conference of students and young scientists

YOUTH SCIENCE – 2022: SOCIO-ECONOMIC AND HUMANITARIAN ASPECTS OF SOCIETY DEVELOPMENT

March 15-16, 2022

CONFERENCE PROCEEDINGS

Чернігів – 2022

Юність науки – 2022: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку ю52 суспільства : збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 15-16 березня 2022 р.). – Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. - 656 с.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Голова редакційної колегії

Маргасова В. Г. – проректор з наукової роботи, д.е.н., професор

Заступник голови – Гонта О. І. – д.е.н., професор засновник Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Юність науки: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства».

Співголови:

Остапенко Л. А. - директор ННІ права і соціальних технологій, к.ю.н., доцент

Ткаленко Н. В. – директор ННІ менеджменту, харчових технологій та торгівлі, д.е.н., професор

Забаштанський М. М. – директор ННІ бізнесу, природокористування і туризму, д.е.н., професор

Пінчук А. О. – директор ННІ економіки, д.е.н., доцент

Члени організаційного комітету:

Селецький О. В. – декан юридичного факультету ННІ права та соціальних технологій, к.ю.н., доцент

Коломієць Н. В. – зав. кафедри кримінального права та правосуддя, д.ю.н., професор

Козинець О. Г. – зав. кафедри правоохоронної діяльності та загальноправових дисциплін, к.і.н., доц.

Литвиненко В. М. – зав. кафедри публічного та приватного права, к.ю.н., доц.

Нагорна Н. С. – декан факультету соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації ННІ права та соціальних технологій

Коленіченко Т. І. – зав. каф. соціальної роботи, к.пед.н., доцент

Поленкова М. В. – зав. каф. креативних індустрій і соціальних інновацій, д.е.н., доцент

Зайцев В. О. – зав. каф. фізичної реабілітації, к. пед.н., доцент

Черняков В. В. – доцент кафедри фізичної реабілітації, к. пед.н., доцент

Дерій Ж. В. – зав. каф. теоретичної та прикладної економіки, д.е.н., професор

Мініна О. В. – доцент каф. теоретичної та прикладної економіки, к.е.н., доцент

Дубина М. В. – зав. каф. фінансів, банківської справи та страхування, д.е.н., професор

Садчикова І. В. – доцент каф. фінансів, банківської справи та страхування, к.е.н., доцент

Литвин С. В. – зав. каф. іноземної філології, к.пед.н., доцент

Кормільщина С. Ю. – ст. викл. кафедри іноземної філології

Шакун Н. В. – зав. кафедри філософії і суспільних наук, к.філос.н., доцент

Киселиця С. В. – доцент каф. філософії і суспільних наук, к.філос.н., доцент

Ремньова Л. М. – зав. кафедри управління персоналом та бізнес-технологій, к.е.н., професор

Кичко І. І. – проф. каф. управління персоналом та та бізнес-технологій, д.е.н., проф.

Юрченко М. Є. – зав. каф. бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, к.ф.-м.н., доцент

Перетятко Ю. М. – доцент каф. бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту, к.е.н., доц.

Бутко М. П. – зав. каф. менеджменту та державної служби, д.е.н., професор

Самійленко Г. М. – доцент каф. менеджменту і державної служби, к.е.н., доц.

Пономаренко С. І. – зав. каф. публічного управління та менеджменту організацій, к.е.н., доцент

Косач І. А. – професор каф. публічного управління та менеджменту організацій, д.е.н., проф.

Іванова Н. В. – зав. каф. підприємництва і торгівлі, д.е.н., проф.

Денисенко Т. М. – доцент кафедри підприємництва і торгівлі, к.т.н., доц.

Зеленська О. О. – зав. каф. туризму, к.е.н., доцент

Роговий А. В. – професор каф. туризму, д.е.н., професор

Вербицька А. В. – зав. каф. маркетингу, PR-технологій та логістики, к. держ.упр., доцент

Полковниченко С. О. – доцент каф. маркетингу, PR-технологій та логістики, к.е.н., доцент

Селінний М. М. – зав. каф. аграрних технологій та лісового господарства, к.е.н., доц.

Шевченко Л. А. – доц. кафедри аграрних технологій та лісового господарства, к.с.-г. н.

Попело О. В. – д.е.н., доцент, голова наукового товариства здобувачів вищої освіти і молодих учених

Лисенко Н. В. – фахівець 1 категорії відділу аспірантури та докторантури

Андруневич В. М. Аналіз економічних процесів ринку готельно-ресторанних послуг України за останні п'ятиріччя	600
Бессонова В. М. Правове забезпечення стандартизації у сфері туризму	602
Бундак Я. О. Особливості страхового ринку США: досвід для України	604
Бусел В. М., Безуглий І. В. Методи залучення інформаційних технологій до сфери туризму	606
Демченко К. С. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку системи Асистанс в Україні	607
Гонта О. І. Коряк Ю. Ю. Формування анімаційних програм у дитячих оздоровчих закладах України	609
Музика В. В. Перспективи розвитку мисливського туризму в Україні на основі європейського досвіду	612
Назаренко Д. М. Туризм та культурна спадщина в контексті соціальної ідентифікації	614
Федоряка В. В. Перспективи розвитку кінотуризму в Україні: здобутки світового досвіду	616
Гонта О. І. Ринок туристичних послуг Східної Азії та його перспективи	618
Шило Д. С., Ликов В. І. Роль в'їзного туризму в Україні в післявоєнні часи	620
ПІДСЕКЦІЯ: АГРОНОМІЯ ТА ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО	
SUBSECTION: AGRONOMY AND FORESTRY	
Вітченко Р. М. Поліпшення технології вирощування гороху в господарстві шляхом сортозаміни	623
Глюза В. В., Яремчук М. В., Федюк О. Ю. Гриби–ксилофаги у соснових насадженнях ДП «Романівський лісгосп апк»: видовий склад та поширення	624
Данченко О. С. Економічна ефективність використання елітного насіннєвого матеріалу картоплі	625
Дирявін Є. М. Використання безпілотних літальних апаратів в аграрному виробництві	626
Дорошук О. В., Грива О. П., Яроцький Б. А., Гусаревич О. В. Симптоматика та патогенез бактеріальних хвороб лісових деревних рослин Житомирської області	628
Зварич Б. О., Товкач Д. І., Невмежицький М. В. Фітосанітарний стан соснових насаджень ДП «Овруцьке ЛГ»	629
Косік В. С. Фітосанітарний стан лісів ДП «Славутське ЛГ»	630
Кудряшова К. М. Форми рекреації та їх вплив на живий надґрунтовий покрив лісового масиву	632
Кульбанська І. М. Симптоматика та етіологія бактеріальної водянки ялиці білої (<i>Abies alba</i> mill.) в Українських Карпатах	634
Михайленко Ю. Г. Олень благородний – перспективний об'єкт мисливської фауни для вольєрного розведення на Чернігівщині	635
Суховерський Д. С. Боротьба з ерозією на території історичних об'єктів культурної спадщини	637
Тарасенко Н. А. Ентомопатогенні нематоди в системі інтегрованого захисту лісу	639
Ткаченко Є. Р., Пастух О. М. Аналіз стану насаджень модрина європейської в умовах Новоборовицького лісництва	640
Ткаченко Є. Р. Проєкт оптимізації лісоаграрного ландшафту історичної місцевості «Староборовицькі гори»	642

інфекції (плодові тіла дереворуйнівних грибів), оберігати дерева від механічних пошкоджень, застосувати лісгосподарські заходи.

З метою підвищення біостійкості деревостанів до збудників гнильових хвороб слід створювати мішані за складом насадження, використовуючи генетично-стійкі види лісових деревних рослин.

Для створення сприятливих умов росту дерев у лісостанах треба періодично проводити санітарні рубки та доглядові рубання. Уражені стовбуровими гнилями, раковими, судинними хворобами дерева потрібно негайно видаляти із насадження.

Заражені і сухостійні дерева, а також плодові тіла грибів, що ростуть на пнях необхідно регулярно видаляти з лісу з метою оздоровлення насаджень та попередження розповсюдження гнилей.

Раціональне використання пошкодженої деревини (антисептування, висушування, просочування) дозволить суттєво зменшити господарські втрати від дереворуйнівних грибів.

Список використаних джерел

1. Бондар О. О., Білоус В. П. Захист лісу від шкідників та хвороб. Боярка, 2007. 82 с.
2. Бородавка В. О., Гетьманчук А. І., Кичилук О. В., Войтюк В. П. Патологічні процеси у всихаючих соснових насадженнях Волинського Полісся // Науковий вісник НУБіП України. Серія: Лісівництво та декоративне садівництво. 2016. Вип. 238. С. 102-118.
3. Мешкова В. Л. Методичні вказівки з нагляду, обліку та прогнозування поширення шкідників і хвороб лісу для рівнинної частини України. Харків : ТОВ Планета-Прінт, 2020. 92 с.
4. Офіційна сторінка ДП «Славутське ЛГ». URL: <https://slavutalis.com.ua/golovna.html> (дата звернення: 10.06.2022)
5. Циліорик А. В., Шевченко С. В. Лісова фітопатологія. К. : КВІЦ, 2008. 464 с.

Кудряшова К. М., к.е.н., доцент кафедри аграрних технологій та лісового господарства
Національний університет «Чернігівська політехніка», м. Чернігів, Україна

ФОРМИ РЕКРЕАЦІЇ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЖИВИЙ НАДГРУНТОВИЙ ПОКРИВ ЛІСОВОГО МАСИВУ

Більшість людей для відпочинку обирають ліс, незважаючи на пору року, адже в лісі завжди красиво і спокійно. Ліс – це місце, яке надає людині можливість відновити сили, зняти нервовий стрес, змінити обстановку, набути творчого потенціалу, пережити почуття єдності з природою тощо.

Всеукраїнське опитування, проведене соціологічною агенцією Info Sapiens на замовлення Всесвітнього фонду природи WWF-Україна, показало суттєвий суспільний попит на збільшення використання екологічних та соціальних послуг лісу в порівнянні з економічними. За результатами опитування 51% українців, в першу чергу, вважають ліс місцем відпочинку для себе, 36% – домівкою дикої природи, і лише 12% – економічним ресурсом [1].

Одним із компонентів лісу, який найбільш потерпає від антропогенного впливу, є живий надґрунтовий покрив. Він являє собою сукупність трав'яних рослин, напівчагарників, мохів та лишайників.

Цей компонент має важливе значення у житті лісу, значною мірою впливаючи на життєві процеси деревних рослин на ранніх стадіях їх онтогенезу – проростання насіння, формування і розвиток сходів, а також на фізичні, фізико-хімічні властивості ґрунту, збагачуючи його органічними речовинами [2]. Живий надґрунтовий покрив є харчовим елементом для диких тварин, місцем мешкання комах та павуків, а також виступає чутливим індикатором змін лісового комплексу.

Основні форми рекреації, які впливають на живий надґрунтовий покрив:

1. Стежкова рекреація – піша прогулянка лісом виключно протоптаними стежками.

Дана форма рекреації не вносить до лісового масиву ніяких помітних змін. Але рекреанту потрібно пам'ятати про сезон тиші в лісі (період з 1 квітня по 15 червня), коли заборонено шуміти.

2. Транспортна рекреація характеризується тим, що рекреанти рухаються не по дорозі, а по надґрунтовому покриві на автотранспорті; цим самим впливаючи на ліс вихлопними газами, горючо-мастильними речовинами, що викликають не лише поширення ерозії ґрунту, але і її поглиблення [3]. Найгірше переносять такий вплив живий надґрунтовий покрив і вічнозелені насадження.

3. Бівуачна рекреація пов'язана із встановленням у лісі палаток з розведенням вогнища. Негативний вплив: витоптування, шум, вплив на ліс вогнем і сокирою. Дуже часто на таких місцях рекреанти залишають сміття, особливо небезпечним для лісового масиву є скло. У період високої *пожежної небезпеки* залишена на сонячній галявині пляшка чи уламок скла досить часто призводить до самозаймання лісових масивів.

4. Добувна рекреація – збирання недеревних ресурсів лісу, а саме: ягід, плодів, горіхів, грибів, деревної зелені, лікарських рослин, полювання тощо. Рекреанти можуть збирати продукцію побічного лісокористування для власних потреб безкоштовно. Добувна рекреація має відбуватись законно і порядно. Негативний вплив: витоптування, ущільнення ґрунту.

Отже, основною причиною негативних змін живого надґрунтового покриву є витоптування.

Тихонов А.С. (1983) наводить ряд стійкості трав'янистих рослин до витоптування у міру її зниження. Найбільш нестійкі – переліска благородна, чина весняна, конвалія звичайна, а найбільш стійкі – рослини відкритих місць: тонконіг однорічний, кульбаба осіння, суріпка, щавлик та інші [4].

Але при незначному рекреаційному навантаженні зберігаються навіть такі чутливі до нього види, як конвалія звичайна, герань лісова, чина весняна та інші. Зникнення надто вразливих рослин не знижує якості відпочинку, тому допустима рекреаційна ємність визначається за збереженістю надґрунтового покриву загалом. Встановлено, що в процесі рекреації, у першу чергу, пошкоджуються декоративні види та види із красивими квітками [4].

Стійкість рослин із живого надґрунтового покриву визначається станом стебел – чи вони є еластичними, чи ламкими; глибиною кореневої системи та розташуванням вузла куціння у злаків і здатністю витримувати ущільнення ґрунту; швидкістю регенерації; висотою рослин, тощо. Серед живого надґрунтового покриву найменш стійкими є лишайники, потім – мохи. У хвойних насадженнях після зникнення квасениці, веснівки, герані лісової та ін. можуть посилено розвиватися рослини узлісь: буквиця лікарська, вероніка дібровна, фіалки, суніці, лугові види тощо. При сильному рекреаційному навантаженні у ліс проникають придорожні види: подорожник великий, конюшина біла, кульбаба лікарська, які утворюють куртинно-галявинний комплекс. У березняках розповсюджуються світлолюбні трав'яні рослини [4].

Бівуачна і транспортна форми рекреації найбільш негативно впливають на живий надґрунтовий покрив і призводять до зміни складу рослин. Чим довше людина знаходиться в лісі, тим більше шкоди вона наносить йому. Тому рекреанти повинні усвідомлювати наслідки своєї діяльності для довкілля і дотримуватись 10 заповідей екотуризму, які були сформульовані Міжнародним товариством екотуризму (The International Ecotourism Societ).

Список використаних джерел

1. Місце для відпочинку та домівка дикої природи, і лише потім – економічний ресурс. Результати загальнонаціонального опитування. WWF-Україна [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://wwf.ua/?5861966/public-opinion-research-how-ukrainians-perceive-forests>.
2. Свириденко В. Є. Лісівництво / В. Є. Свириденко, О. Г. Бабич, Л. С. Киричок. – Київ : Арістей, 2005. – 544 с.
3. Матусяк М. В. Ступінь рекреаційного навантаження та антрополе-рантність лісових екосистем лісопаркової зони м. Вінниці / М. В. Матусяк, В. М. Прокопчук // Траєкторія науки. – 2016. – Т. 2, № 11. – С. 51-56.
4. Мусієнко С. І. Рекреаційне лісівництво / С. І. Мусієнко, М. Г. Румянцев, О. М. Тарнопільська // Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2019. – 165 с.